

Parakstīta Rīgas deklarācija Baltijas jūras reģiona valstu sadarbībai zinātnē un inovācijās

Tiekoties konferencē **“Inovācija - 21.gadsimta spēks”**, kas tika organizēta ar Interreg Baltijas jūras reģiona programmas atbalstu projektā **“Smart-Up Baltic Sea Region”**, Baltijas jūras reģiona valstu zinātņu akadēmiju pārstāvji parakstījuši nodomu protokolu sadarbībai jeb **Rīgas deklarāciju**. Tās mērķis ir panākt maksimālu pētniecisko sinerģiju, īstenojot starptautiskas un kopīgas pētnieciskās aktivitātes un starptautiskus starpinstitūciju projektus.

Rīgas deklarāciju 25. februārī Latvijas Universitātes Zinātņu mājā ir parakstījuši Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents prof. Ojārs Spārītis, Igaunijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents prof. Arvi Freibergs (*Arvi Freiberg*), Lietuvas Zinātņu akadēmijas prezidents prof. Jūras Banis (*Jūras Banys*), Somijas Zinātņu akadēmijas prezidents prof. Risto Nīminens (*Risto Nieminen*), Latvijas Universitātes vēlētais rektors prof. Indriķis Muižnieks, Baltkrievijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents prof. Sergejs Kilins (*Sergey Kilin*), Alto Universitātes projekta konsorcijs “Smart-Up” vadītāja prof. Taina Tukianena (*Taina Tukianen*), “Academia Europea” pārstāve Kristīne Bakkena (*Kristin Bakken*) un Eiropas Komisijas eksperts Eižens Eteris (*Eugene Eteris*).

Jāvērtē inovācijas funkcionalitāte

Pasākuma patronese Latvijas Valsts prezidente (1999-2007) **Vaira Vīķe-Freiberga** novērtēja reģiona solidaritāti, norādot, ka zinātnes politika tas ir jautājums, kā izmantot cilvēkpotenciālu un kā izmantot valsts politiskos un ekonomiskos resursus, lai valsts attīstītos kopumā.

“Galvenais kritērijs, novērtējot inovāciju, ir tās funkcionalitāte.

Izgudrot izgudrošanas dēļ nav ilgtspējīgi. Mēs nevaram idealizēt kaut ko inovatīvu tikai tāpēc, ka tas ir atšķirīgs no līdzšinējā. Pasaule mainās nepārtrauki, pieprasot arī nepārtrauktu pielāgošanos pārmaiņām. Meklējot inovācijas, kas atbild šī brīža pasaules izaicinājumiem, ir jāpasteidzas, lai mēs spētu pietiekami ātri pielāgoties jaunajām situācijām pasaulē, paturot prātā sabiedrības veselību un cilvēces izdzīvošanu ilgtermiņā,” uzsvēra V. Vīķe-Freiberga, paužot pārliecību, ka kopīga sadarbība reģiona līmenī ļaus mērķtiecīgāk izmantot resursus gan projektu sagatavošanai, gan īstenošanai, gan izvērtēšanai, atlicinot vairāk laika pašu inovāciju attīstībai.

“Zinātnē cilvēki saredz inovatīvu domāšanu kā ceļu uz jaunu atklājumu. Uz tādu, kas var ne tikai ļaut nonākt pie labas publikācijas, bet arī pie noderīga izgudrojuma, kas var mainīt pasauli un padarīt sabiedrību labāku. **Sadarbojoties reģionālā līmenī, kur mūs vieno līdzīga izpratne par inovācijas būtību, līdzīga izglītība un līdzīgi ekonomiskie mērķi, kopā varam nonākt pie visiem vērtīga iznākuma,**” tā nepieciešamību likt pamatakmeni jaunajai sadarbības platformai pamatoja Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents **Ojārs Spārītis.**

“Inovāciju sadarbības platforma ir instruments to mērķu sasniegšanai Baltijas jūras reģiona valstīm, kas ir iekļauti to nacionālajos attīstības plānos,” skaidroja Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents **Andrejs Ērglis**, norādot, ka zinātne ir viens no labākajiem instrumentiem, **kā tuvināt cilvēkus inovāciju radīšanai,** vienlaikus atgādinot, ka bieži lietotajam vārdam “inovācijai” dažādos profesionāļu lokos mēdz piešķirt dažādas nozīmes, tāpēc jo īpaši svarīgi ir tikties vienam ar otru, lai veidotu vienotu izpratni un tādejādi nonāktu pie vērtīga rezultāta.

Globāla, ne lokāla nozīme un tirgus

Eiropas Investīciju bankas pārstāvis **Marks Hodžs** (*Marc d'Hooge*) uzsvēra, ka, domājot par inovāciju radīšanu, jāpatur prātā to iespējamais tirgus: "Svarīgi ir domāt ne tikai par pašu produkta ideju un tā prototipu, bet jau pārdomāt tālākos soļus, tai skaitā, **inovācijas biznesa plānu**. Ja tāds ir, tas jau ir solis priekšā citiem, kam šāda plāna nav. Šodien, izvērtējot idejas, mēs nerunājam tikai par vietējo Latvijas un ne pat par Baltijas jūras reģiona tirgu, bet gan jāskatās globālā mērogā."

Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja vietnieks **Andris Kuženijs** norādīja, ka Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības dienaskārtībā ir daudzi izaicinājumi – ne tikai klimata jautājumi, bet arī digitālie un veselības jautājumi un citi virzieni, kuros ir izšķirīga nozīme jauninājumiem to risināšanā. Eiropas Komisijas pārstāvis pauda pārliecību, ka Baltijas jūras reģions ir dinamisks un tāds, kur sadarbības rezultātā valstis var atrast sinerģiju, kas nestu labumu sabiedrībai un tās labklājībai ilgtermiņā.

Ekonomikas ministrs **Ralfs Nemiro**, uzrunājot konferences dalībniekus, uzsvēra, ka sadarbība Baltijas jūras reģionā ir svarīgs aspekts, lai kopīgi kļūtu par inovāciju jomas līderiem visā Eiropā. Tāpat ministrs uzsvēra zinātnes komercializācijas svarīgumu, jaunu produktu ar pievienoto vērtību sabiedrībai meklējumos.

Ekspertu tīkla nozīmība

"Svarīgi ir nojaukt biežās sienas starp zinātnes nozarēm, tāpat kā jānojauc siena starp zinātnes pasauli un sabiedrību, to vietā liekot sadarbību starp nozarēm un saprotamu vēstījumu sabiedrībai par zinātnieku darbu, vairojot izpratni par to un par tā rezultātiem. **Zinātni jāvērtē pēc tās kvalitātes, atbilstības un ietekmes,**" akcentēja Somijas Zinātņu akadēmijas prezidents **Risto Nīminens**.

Eksperts no Somijas dalījās Somijas pieredzē par pieejām problēmjautājumu risināšanai, piemēram, ir izveidotas zinātnes sarkanās komandas, kuras veido starpdisciplināru ekspertu komandas ātram zinātniskam atbalstam un reaģēšanai uz konkrētiem izaicinājumiem, piemēram, izvērtēt klimata ietekmes.

Savukārt Lietuvas Zinātņu akadēmijas prezidents **Jūras Banis** norādīja, ka izgudrot ko jaunu, nevis uzlabot esošo, ir daudz izaicinošāk: “Inovāciju radīšanai ir svarīga visa ekosistēma, tas ir, ne tikai zinātniskais darbs laboratorijās, bet **jau pamatizglītība un radošas domāšanas sekmēšana skolās.**”

To, ka Rīgas deklarācija ir ārkārtīgi svarīgs solis kā Baltijas, tā Ziemeļvalstīm veiksmīgai sadarbībai inovāciju jomā, uzsver inovāciju projekta “Smart-Up BSR” vadītāja Ālto Universitātē profesore **Taina Tukiainena**: “Esam pārliecināti, ka dažādu nozaru ekspertu tīkls rada pievienoto vērtību un, protams, var radīt arī inovācijas. **Tas ir stāsts par cilvēkiem**, kuriem jāiepazīst vienam otru un tādejādi jāveido sadarbība. Vieni tīkli veido jau citus tīklus, tā ļaujot vienuviet tikties dažādām pieredzēm, lai kopīgi taptu kas jauns un sabiedrībai noderīgs. Šis ir stāsts arī par to, ka viens plus viens nav divi, bet daudz vairāk, jo aiz katra cilvēka ir vēl daudzi citi eksperti ar vērtīgām zināšanām. Tas ir viens no ceļiem pie inovācijām.”

Par konferenci “Inovācija - 21.gadsimta spēks”

Konferencē “Inovācija - 21. gadsimta spēks” no 24. līdz 26. februārim spriests par lielākajiem izaicinājumiem un iespējām Baltijas jūras reģiona valstīs zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju jomā.

Konferences laikā vairāk nekā 15 eksperti no Baltijas jūras reģiona valstīm dalījās idejās un pieredzē par iespējamām iniciatīvām sadarbībai inovāciju jomā. Diskusiju rezultātā tapa nodomu protokols jeb Rīgas deklarācija.

Konference ir Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Universitātes iniciatīva, kas organizēta ar INTERREG Baltijas jūras reģiona starpnacionālās sadarbības programmas projekta “Smart-Up Baltic Sea Region” atbalstu. Projekta “Smart-Up Baltic Sea Region” mērķis ir **nodrošināt Baltijas jūras reģiona valstu sadarbību sociālo izaicinājumu risināšanai, rīkojot inovācijas nometnes un meklējot metodes, lai celtu kapacitāti reģionālo inovāciju un RIS3 stratēģiju ieviešanai.**

Vairāk par **Inovāciju nometni** var uzzināt **ŠEIT**.

Informāciju sagatvoja: Kitija Balcare, LU SAPPP komunikācijas vadītāja